

Jak se správně obléci do práce

Advokátní kanceláře uvolňují pravidla oblékání. I na schůzky s klienty povolují košile bez kravaty nebo barevné vzorované ponožky.

P

Péče o zevnějšek a zejména dress code je neodmyslitelnou součástí právnické profese. Ve světě advokacie vyjadřuje profesionalitu a pomáhá navazovat důvěrný vztah s klienty. Zároveň podtrhává význam tohoto povolání. Přesto i v právu, tak jako v jiných oborech, se pravidla odívání začínají uvolňovat. Pronikají do něj barevné ponožky nebo kapesníčky do saka, kalhoty nad kotníky, a dokonce baleríny nebo džíny na takzvaný *casual Friday*, kdy šéfové svým lidem povolují zvolit méně formální oblečení. Některé advokátní kanceláře už dokonce zrušily své léta zavedené kodexy oblékání a daly právníkům v odívání volnost. Nesnižuje to ale důstojnost advokátního stavu předepsanou stavovskými předpisy?

Pravidlům odívání se věnuje etický kodex České advokátní komory a za nevhodný oděv může advokát skončit dokonce i před kárnou komisí. Jenže úprava oblékání v kodexu nejde do velkých podrobností. „Advokát je povinen užívat oděv, který odpovídá povaze poskytovaných právních služeb a nesnižuje důstojnost advokátního stavu; pro jednání před soudem nebo jiným orgánem se tímto oděvem rozumí společenský oděv,“ uvádí komora ve svém etickém předpisu.

Avšak představy o tom, jak vypadá společenský oděv, se různí. O tom ostatně svědčí i debata, která předcházela vložení tohoto obecného ustanovení do etického kodexu komory. „Názorů byla řada, jak na jednotlivé kusy oděvu, tak zejména na jejich barevnost. Zvažována byla i úprava účesu a vousů,“ vzpomíná mluvčí České advokátní komory Iva Chaloupková. Rozporuplná

diskuse nakonec přiměla komoru k tomu, aby odívání upravila jen obecně.

Slováci si mohou oblek odečíst z daní

Jinak postupovala slovenská advokátní komora. Ta před šesti lety vydala usnesení, v němž důstojnou úpravu zevnějšku advokátů popsala jako pánský oblek, společenskou košili s kravatou nebo motýlkem. Ženám předepsala kalhotový nebo sukňový kostým s blůzkou nebo eventuálně šaty.

Slovenská advokátní komora se rozhodla jít do detailů kvůli excesům, k nimž v odívání docházelo. Dalším důvodem pak bylo to, že slovenští advokáti mají možnost odečíst si výdaje na „pracovní“ oděv z daní. Bylo tak potřeba definovat, co pod něj spadá.

V Česku v tom tak jasno není. „Víme o případech, kdy poplatníci společenský oblek jako daňový náklad obhájili, ale každý případ byl velmi individuální co do jeho věcných parametrů i způsobů argumentace. Záleží i na četnosti uplatňování takového výdaje v čase,“ říká daňový poradce společnosti KODAP Vlastimil Sojka.

Ačkoliv podle něj bývá běžné, že si techničtí pracovníci nebo třeba instalatéři odečítají z daní výdaje na montérky, daňovou uznatelnost společenského oděvu komplikuje to, že by podle tuzemských zákonů musel sloužit výhradně k výkonu profese. Advokát by tak musel prokázat, že ve stejném obleku nechodí například s manželkou do divadla. „Typickým pracovním oděvem se oblek stává, je-li opatřen zřetelným nesnímatelným běžně viditelným logem. To se však u advokátů na obleku obvykle nevyužívá,“ dodává advokát KODAP legal Vít Havrda.

Motýlek může právníka zesměšnit

Byť jsou pravidla slovenské komory konkrétnější než ta česká, stále nechávají advokátům velkou volnost. Ženy tak například budou muset samy vyřešit správnou délku sukně, aby nepůsobila příliš vyzývavě.

Právě v dámské stylu oblékání je přitom snazší kvůli většímu množství variant udělat chybu. Ta pak může právníčku v očích klientů poškodit. „Příliš nápadný zevnějšek může v klientech vyvolat iracionální dojem, že se žena nesoustředí na právo, ale na parádu,“ varuje zakladatelka a vedoucí partnerka kanceláře Glatzová & Co Vladimíra Glatzová.

Plně v kompetenci právníků zůstávají nejen na Slovensku také barvy, jaké pro svůj oděv zvolí. Stylisté a oděvní experti jim radí střídmost. K nevhodnějším barvám patří tmavě modrá a šedivá. Důležité také je, aby sako a kalhoty byly ve stejné barvě. Kombinace barev se hodí jen na takzvaný *casual Friday*, kdy je styl odívání volnější.

Ačkoliv slovenská advokátní komora připouští u advokátů motýlek, čeští stylisté právníkům spíše doporučují ho ze šatníků vynechat. „Motýlek sice byl původně formálnější než kravata, ale v dnešní době může působit spíše školometsky a může muze spíše zesměšnit,“ upozorňuje Michal Trnka, šéfdesignér společnosti Manemo, která vyrábí pánské obleky na míru.

Až příliš neformálně a uvolněně působí i módní výstřelky, jako jsou kalhoty nad kotníky, barevné tkaničky a v některých případech i barevné ponožky. „Barevné ponožky jsou zábavný prvek. Měly by mít ale maximálně decentní vzor, například puntík nebo lehkou strukturu,“ radí provozní ředitel Manema Matěj Rázga a dodává: „Pro formální příležitost rozhodně neberte ponožky s ananasem nebo logem Supermana, To je varianta určená k džínám, která je navíc akceptovatelná maximálně do třiceti let.“

Bez kravaty nebo v džínách

A jak na pravidla oblékání nahlíží jednotlivé právnícké firmy? Advokátní kancelář Eversheds Sutherland povinný kodex oblékání zrušila. Chce dát svým lidem větší volnost, aby se v práci cítili pohodlně. Přesto určitá nepsaná pravidla v kanceláři dodržují. „Na uzavření transakce právníci chodí vždy v saku a kravatě, v interních prostorách mohou volit méně formální oblečení. Pro muže existuje nepsané pravidlo, že kromě pátku by měli nosit košili a neměli by mít džíny,“ popisuje personální manažerka Eversheds Sutherland Jana Longauer.

Volnější pravidla platí v kanceláři pro neprávnícké profese. „Co se týká studentů, pokud nepřicházejí do styku s klienty, nemusí chodit ve formálním oblečení, a dokonce mohou chodit v džínách,“ popisuje Longauer. Recepční mají předepsané „vkusné“ oblečení.

Jenže právě v neprávníckých profesích napojených na advokacii dochází nejčastěji k excesům.

Objevují se případy, kdy třeba recepční přicházejí do práce v roztrhaných džínách. A když se je nadřízení snaží usměrnit, kontrují požadavkem, aby jim advokátní kancelář formální oblečení zaplatila.

A tak jiné kanceláře kodexy oblékání naopak zavádějí. Letos v září to udělala bnt attorneys-at-law. „V posledních třech letech jsme prošli velkými změnami, náš tým se rozrůstá o nové kolegy, kteří naskočili do rozjetého vlaku, a chceme fungovat jako absolutní profesionálové. Považovali jsme proto za užitečné se na této cestě na chvíli zastavit a zaměřit se i na takový detail, jakým je naše oblékání,“ vysvětluje partnerka kanceláře Monika Pravdová.

Vzhled považuje za přední faktor neverbální komunikace, který může zásadně ovlivnit vztah advokáta s klientem. „První dojem nikdy neuděláte na druhý pokus,“ zdůrazňuje Pravdová.

Avšak pravidla bnt attorneys-at-law nepatří zdaleka k nejpřísnějším. Na schůzky s klienty a dodavateli její kodex připouští košili bez kravaty nebo barevné ponožky se vzorem. Naopak mužům zakazuje košile s krátkým rukávem nebo kalhoty nad kotníky. Ženám pak advokátní kancelář doporučuje, aby se v práci nesnažily být prvoplánově sexy. „Minisukně, nepřiměřené rozparky a výstřihy, průsvitné materiály, odhalená ramena a podpaží se hodí pro jiné profese,“ píše se v kodexu. A zakázané je v bnt attorneys-at-law i viditelné tetování nebo piercing.

Kodex oblékání svazuje také zaměstnance kanceláře Noerr. Vysvětluje se v něm například rozdíl mezi styly Business Dress Code a Business Casual Dress Code. „Pravidla se vztahují na všechny, nicméně neprávnícké profese, které nemají kontakt s klienty, mohou chodit po celý týden v Business Casual Dress Code,“ popisuje spoluměřítkář partner Noerr Bořivoj Líbal. To znamená, že muži se obejdou bez kravaty a ženy mohou do práce obléci třeba polotričko v decentních barvách a místo lodiček baleríny.

Líbal je jedním z mála právníků, který připouští, že i advokáti se v odívání čas od času dopustí přešlapu. „Nejistota panuje zejména u džínů. U nás jsou v pátek povoleny, pokud však nejsou roztrhané,“ dodává. Naopak třeba ve Weinhold Legal jsou džíny striktně zakázány. Kancelář ani v pátek nepovoluje mikiny nebo tenisky.

A oděvní experti jí dávají za pravdu. „Casual friday je spíše o separátním, klidně vzorovaném, saku a vlněných nebo bavlněných kalhotách. Sále zde platí formální kožená obuv, žádné tenisky,“ říká Michal Trnka. Vynechat je podle něj možné kravatu nebo ji vyměnit za pletenou. Ženy mohou zvolit například barevné kalhoty s halenkou.

Jednotná pravidla oblékání neplatí ani pro podnikové právníky. Záleží na zvyklostech a normách v každé společnosti. O sjednocení pravidel se neuvažuje. „Nejsm pro striktní pravidla, ale považujeme vhodné oblečení za projev ohleduplnosti

Nejistota panuje u džínů. Zatímco v Noerr jsou v pátek povoleny, pravidla Weinhold Legal je striktně zakazují.

i výraz *úcty k druhým*,” uvádí prezidentka Unie podnikových právníků Marie Brejchová.

Všichni do talárů

Avšak vlastní interní kodexy nejsou to jediné, co by měli právníci napříč profesemi sledovat. Etiketa nejen jim velí si před jednáním v jiné společnosti zjistit, jaký dress code mají, a své oblečení přizpůsobit jejím pravidlům. Nemusí jít přitom o žádnou detektivní práci. Obvyklá úroveň oblékání se dá jednoduše zjistit třeba od asistentky, přes kterou právník potvrzuje termín schůzky.

Některí advokáti už takto svůj oděv klientům přizpůsobují. „Na jednání nosíme většinou oblek a kravatu, ženy kostým nebo šaty. Ale pokud víme, že klienti přijdou v džínách, oblékáme se také méně formálně,” říká Vladimíra Glatzová z Glatzová & Co.

Přizpůsobit styl odívání místním zvyklostem etický kodex advokátní komory nařizuje také při jednání advokátů na úřadech. Trestní právníci pak musí podle zákona o advokacii od roku 2011 při jednání na soudech všech úrovní oblékat talár. V civilním řízení je pak předepsaný pro jednání před oběma nejvyššími soudy a Ústavním soudem.

„Důvod pro zavedení talárů byl ten, že advokáti chodili k jednání u soudů oblečení všelijak,” říká mluvčí komory Chaloupková. Komora zaznamenala

dokonce případ, kdy ji soudkyně upozornila na advokáta, který chodil k soudu „nepříteliš hygienicky saturován a velmi nedbale a špinavě oblečený“.

Talár nahrazuje důstojný společenský oděv. Podle České advokátní komory tedy není nutné, aby pod něj právník oblékal ještě sako. Avšak za nevhodné komora zároveň považuje, když se pod talárem skrývají krátké kalhoty a tričko s krátkým rukávem. Důvodem je to, že talár advokáti oblékají a svlékají v soudní síni nebo její těsné blízkosti, a i po jeho odložení by tak měli působit důstojně.

Ať už ale právník zvolí více či méně formální oblečení, aby se cítil příjemně, měl by volit takové, které je z přírodních materiálů. Vhodné jsou obleky z vlny s podšívkou z viskózy, hedvábí nebo bambusového vlákna. „Obleky z umělých materiálů, jako je například polyester, nepropouští tělesnou teplotu a vlhkost a nedýchají. Cítit se v tomto obleku komfortně po celý den je tak téměř nereálné. Je to jako být celý den v pláštěnce,” vysvětluje Matěj Rázga ze společnosti Manemo. To pak majitele polyesterových obleků nutí sako často svlékat. Avšak taková nonverbální komunikace nemusí na klienty dobře zapůsobit.

Alžběta Vejvodová

alzbeta.vejvodova@economia.cz

PERSONÁLIE

Radek Váňa

advokát,
Eversheds Sutherland

Advokátní kancelář Eversheds Sutherland rozšiřuje od listopadu svůj tým o advokáta Radka Váňu. Ten má za sebou kariéru kombinující praxi advokáta v mezinárodních kancelářích a transakčního *in-house* právníka. Váňa posílí tým, který se věnuje mezinárodním i lokálním projektům v oblasti fúzí a akvizic. Spolu s ním přichází do týmu i advokát Michal Hrabovský. „Kromě jejich transakční praxe získáváme i přední experty na soutěžní a loterijní právo, kteří posunou naše služby v této oblasti na vyšší úroveň,” řekl řídicí partner kanceláře Stanislav Dvořák.

Petra Myšáková

seniorní advokátka,
Allen & Overy

Seniorní advokátka Petra Myšáková z pražské kanceláře Allen & Overy získala na prvním ročníku předávání cen Euromoney Legal Media Group Europe v Londýně ocenění *Vycházející hvězda: Česká republika*. Pro účely těchto ocenění jsou „*vycházející hvězdy*“ definovány jako právníci, kterým 1. listopadu 2019 bylo méně než 40 let. Kromě zmíněného ocenění advokátku nedávno ocenily i právní přehledy Chambers a Legal500. Myšáková se zabývá oblastí bankovníctví a financí, především pak akvizicemi, nemovitostním právem a financováním projektů.